प्रदेश लोक सेवा आयोग, प्रदेश नं.२
शिक्षा सेवा, शिक्षा प्रशासन समूह, नेपाली उपसमूहको अधिकृत सातौं तह, पदको खुल्ला तथा अन्तर सेवा
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

.

तृतीय पत्र **(Paper III) : Technical Subject**

खण्ड (क) - ३० अंक

१. नेपाली भाषा १०

१.१ भाषाको परिभाषा र सामान्य विशेषता
१.२ भाषा विज्ञान र यसका क्षेत्र तथा शाखाहरू
१.३ ध्वनि विज्ञान, वर्ण विज्ञान, रुप विज्ञान, वाक्य विज्ञान र अर्थ विज्ञानको सामान्य परिचय, विशेषता र प्रयोगको अवस्था
१.४ भाषाको प्रयोग (प्रयोक्ता, विषय र भूमिका)
१.५ नेपाली भाषाको उत्पत्ति, विकास र वर्तमान स्थितिको संक्षिप्त परिचय १.६
नेपाली भाषाको स्वरुप
१.६.१ नेपाली उच्चारण व्यवस्था (स्वर, व्यञ्जन र अक्षर प्रणाली)
१.६.२ कथ्य र लेख्य भाषाको भेद तथा अन्तरसम्बन्ध
१.६.३ नेपालीका मुख्य मुख्य भाषिका र उप भाषिकाको परिचय (क्षेत्रगत वितरण, रुप र प्रयोग)
१.६.४ स्तरीय नेपाली प्रयोगमा भाषिका तथा उपभाषिकाको प्रभाव (शब्द भण्डारका दृष्टिले)
१.६.५ नेपाली भाषाको विकासकाक्रममा भएका प्रयत्न र आन्दोलनहरू
१.६.६ व्याकरण र शब्दकोश निर्माणका प्रयत्नहरू १.७

राष्ट्र भाषा र प्रमुख राष्ट्रिय भाषाहरू

२. नेपाली साहित्य र बालसाहित्य १०

२.१ नेपाली नाटक
२.१.१ नाटक तथा एकाङ्कीको सैद्धान्तिक परिचय, वर्गीकरण र विकासक्रम
२.१.२ नेपाली नाटक तथा एकाङ्कीका पूर्ववर्ती र उत्तरवर्ती मुख्यमुख्य रचनाकारहरूका विशेषता तथा प्रवृत्तिहरू २.२ नेपाली कथा र उपन्यास
२.२.१ कथा तथा उपन्यासको सैद्धान्तिक परिचय, वर्गीकरण र विकासक्रम (मोड र प्रवृत्ति)
२.२.२ नेपाली कथा तथा उपन्यासका क्षेत्रका पूर्ववर्ती र आधुनिक स्रष्टाहरूका विशेषताहरू तथा प्रवृत्तिहरू
२.३ नेपाली कविता र काव्य
२.३.१ कविता तथा काव्यको सैद्धान्तिक परिचय, वर्गीकरण र विकासक्रम (मोड र प्रवृत्ति)
२.३.२ नेपाली कविता तथा काव्यका क्षेत्रका पूर्ववर्ती तथा उत्तरवर्ती स्रष्टाहरूका विशेषताहरू तथा प्रवृत्तिहरू
२.४ साहित्यशास्त्र र नेपाली समालोचना
२.४.१ पूर्वीय र पाश्चात्य साहित्यको सैद्धान्तिक परिचय, प्रमुख मान्यता, विभिन्न वादहरू, सिद्धान्तहरू र विकासक्रम (मोड र प्रवृत्ति)
२.४.२ प्रमुख नेपाली समालोचक र तिनका विशेषताहरू तथा प्रवृत्तिहरू
२.५ बाल साहित्य
२.५.१ बाल साहित्यको सैद्धान्तिक परिचय, प्रमुख मान्यता, र विकासक्रम (मोड र प्रवृत्ति)
२.५.२ प्रमुख नेपाली बाल साहित्यका स्रष्टाहरू र तिनका विशेषता तथा प्रवृत्तिहरू

३. नेपाली भाषाको पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक १०

- ३.१ भाषा पाठ्यक्रमका विशेषता तथा स्तम्भहरू
- ३.२ नेपाली भाषा पाठयक्रमको् विकासक्रम (वि.सं.२०२८ अघि र पछि)
- ३.३ पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक निर्माणका सिद्धान्तहरू र प्रयोग
- ३.४ विद्यालय तहका पाठ्यक्रमहरू
  - ३.४.१ प्राथमिक, निम्नमाध्यमिक र माध्यमिक पाठ्यक्रम
  - ३.४.२ उक्त पाठ्यक्रमका उद्देश्य, क्षेत्र, क्रम र विधागत स्पष्टीकरण
  - ३.४.३ पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक परीक्षण, कार्यान्वयन एवं मूल्याङ्कन प्रक्रिया

खण्ड (ख) - ३० अंक

४. रचना प्रक्रिया र अभिव्यक्ति प्रणाली १०

- ४.१ अनुच्छेद लेखन (पदसंगतिमा आधारित निर्देशित प्रकारको टिप्पणी/प्रतिवेदन लेख्ने सीप)।
- ४.२ अनुलेखन (दिइएको अनुच्छेदलाई विषय, प्रसङ्ग, तर्क र औचित्यका दृष्टिले विभिन्न छोटा छोटा अनुच्छेद बनाउने सीप)।
- ४.३ पत्रलेखन (विभिन्न प्रयोजन र परियोजनाका लागि आवश्यक प्रारुप, प्रतिवेदनको निवेदन, सूचना आदि लेख्ने र प्रारुप तयार गर्ने काम तथा सीप)
- ४.४ प्रविधि (रेखाङ्कन, प्रारुपको तयारी, सम्पादन आदि काममा आधुनिक प्रविधिको उपयोग गर्ने ज्ञान र सीप)।
- ४.५ साहित्यका विभिन्न विधा र विभिन्न क्षेत्रसँग सम्बन्धित कृतिहरूको समीक्षा (पठन, परिचय, प्रभाव, प्रस्तुति र सारांश लेखन)।

५. सम्पादन र अनुवाद १०

- ५.१ पाण्डुलिपिको सम्पादन/भौतिक पक्ष
  - ५.१.१ मुखपृष्ठ (सम्बद्ध र आकर्षक)
  - ५.१.२ मुद्रण (अक्षरको रङ्ग, साइज, शुद्धता र पठनीयता)
  - ५.१.३ कागज (रङ्ग र गुणस्तर)
  - ५.१.४ जिल्ला (साधारण र अन्य)
  - ५.१.५ सिलाइ (स्टिचिङ्ग, धागोको र अन्य)
- ५.२ पाण्डुलिपिको सम्पादन/विषयवस्तु
  - ५.२.१ पाठ्यवस्तु, चित्र, रेखा, अभ्यास र यिनीहरूको बीचमा सम्बन्ध स्थापना
  - ५.२.२ शिक्षकलाई निर्देशन, विशेषांश टिप्पणी र सूचना, विद्यार्थीलाई निर्देशन
  - ५.२.३ भूमिका, नयाँ तथा कठिन शब्दहरूको सूची, प्राविधिक तथा पारिभाषिक अप्रचलित शब्दहरूको अर्थ।
  - ५.२.४ मानक शब्दावलीको प्रयोग र शुद्धता
  - ५.२.५ अनुवाद गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू
  - ५.२.६ मूलकृतिको पठन
  - ५.२.७ शब्द भण्डार/समानान्तर शब्दको चयन
  - ५.२.८ अनुवाद
  - ५.२.९ सम्पादन र पुनरावलोकन

६. शोध/अनुसन्धान १०

६.१ शोध/अनुसन्धानको परिचय, विशेषता र प्रयोजन
६.२ शोध प्रस्ताव, परिचय, विशेषता र अङ्गहरू
६.३ अनुसन्धान प्रतिवेदन
६.४ पाद टिप्पणी र सन्दर्भ सामग्री

खण्ड (ग) - २० अंक

७. भाषा शिक्षण र नेपाली भाषा १०

७.१ भाषा शिक्षणको परिचय, आवश्यकता र उपादेयता
७.२ भाषा शिक्षणका आधारभूत सिद्धान्तहरू
७.३ भाषिक सीप र तिनका क्रियाकलापहरू
७.४ नेपाली भाषा शिक्षण सन्दर्भ
  ७.४.१ पहिलो र दोस्रो भाषा शिक्षणका रुपमा नेपाली भाषा शिक्षण
  ७.४.२ राष्ट्रभाषाका रुपमा नेपाली भाषा शिक्षण
  ७.४.३ विदेशी भाषाका रुपमा नेपाली भाषा शिक्षण
७.५ विधा शिक्षण
  ७.५.१ भाषिक सीपहरूको शिक्षण (सुनाइ, बोलाइ, पढाइ र लेखाइ)
  ७.५.२ गद्य शिक्षण
  ७.५.३ पद्य शिक्षण
  ७.५.४ रुपक शिक्षण

८. व्याकरण शिक्षण र नेपाली व्याकरण १०

८.१ शब्द भण्डार
८.२ शब्दवर्ग अवधारणा, वर्गीकरण र प्रयोग
८.३ रुपायन र व्युत्पादन प्रक्रिया तथा प्रयोग
८.४ प्राविधिक शब्दहरू, अर्थ निर्धारण र भाषान्तरण
८.५ द्वित्वको रुप र प्रयोग
८.६ पदसंगति (लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरार्थीको प्रयोग)
८.७ काल र भाव
८.८ धातु / क्रिया (सामान्य र प्रेरणार्थक)
८.९ वाच्य
८.१० कारक, विभक्ति र यिनीहरूको प्रयोग
८.११ उक्ति परिवर्तन
८.१२ वाक्य, वर्गीकरण, विश्लेषण / संश्लेषण
८.१३ व्याकरण शिक्षणका विधिहरू (निगमन, आगमन, पाठयपुस्तक र भाषासंसर्ग विधि)

खण्ड (घ) - २० अंक

९. शिक्षण योजना र शिक्षण सामग्री १०

९.१ योजनाको परिचय, अङ्गहरू, योजना निर्माणका लागि पूर्वाधारहरू
९.२ दैनिक योजना, एकाइ योजना र वार्षिक योजना परिचय र प्रयोग
९.३ शिक्षण सामग्रीको परिचय, वर्गीकरण र उपयोगिता
९.४ भाषा शिक्षणमा उपयोग हुने आधारभूत शिक्षण सामग्री र तिनीहरूको प्रयोग गर्ने तरिका र उपयोगिता

.

१०. भाषिक मूल्याङ्कन १०
- १०.१ मूल्याङ्कनको परिचय, भाषिक मूल्याङ्कनका सिद्धान्तहरू
- १०.२ भाषिक मूल्याङ्कनका साधन तथा उपायहरू
- १०.३ विशिष्टीकरण तालिकाको परिचय र उपयोग
- १०.४ विभिन्न प्रयोजनका लागि प्रश्न निर्माण र प्रयोग

((((()))))

प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र लिइने <u>सामूहिक परीक्षण **(Group Test)**</u> का लागि

<u>सामूहिक छलफल **(Group Discussion)**</u>

यस प्रयोजनको लागि गरिने परीक्षण १० पूर्णाङ्क र ३० मिनेट अवधिको हुनेछ जुन नेताविहिन सामूहिक छलफल (Leaderless Group Discussion) को रुपमा अवलम्वन गरिने छ । दिइएको प्रश्न वा Topic का विषयमा पालैपालोसँग निर्दिष्ट समयभित्र समूहवीच छलफल गर्दै प्रत्येक उम्मेदवारले व्यक्तिगत प्रस्तुति (Individual Presentation) गर्नु पर्नेछ । यस परीक्षणमा मूल्याङ्कनको लागि ३ जना भन्दा बढीको समिति रहनेछ ।